

A DÍJÁTADÁS A MAGYAR NÉPRAJZI MÚZEUM DÍSZTERMÉBEN,
1996. MÁRCIUS 22-ÉN TÖRTÉNT

Az élsport két legfontosabb feladata: országunk, nemzetünk hírnevének öregbítése a világban, valamint példaképek állítása a fiatalság, a felnövekvő nemzedék elé. Kevés olyan sportember van, aki e kettős feladatot olyan tökéletesen oldotta meg, mint Balczó András.



BALCZÓ ANDRÁS

három olimpiai és tíz világbajnoksága,
valamint kivételes emberi helytállása
MAGYAR ÖRÖKSÉG

Amikor valakinek a sporteredményeit sorra vesszük, rendszerint a világversenyeken szerzett arany, ezüst és bronz érmeinek számát összegezzük. Balczó András esetében a számolás általában nem jut túl az aranyérmeken, hiszen ezek száma is tekintélyt parancsoló. Az is tény, hogy Balczó esetében a második, harmadik hely megszerzése — ha nem is kudarcnak, de — sikertelenségnek számított.

1963-tól induló sikersorozata során öt egyéni és öt csapat-világbajnokságot, két olimpiai csapat-aranyat és végül, pályafutásának megkoronázásaként 1972-ben Münchenben végre egyéni olimpiai bajnokságot nyert. (Közben, szinte mellékesen, nyolcszoros magyar bajnok öttusában, illetve egyszeres bajnok párbajtőrívásban.)

De nézzünk kissé az eredmények mögé, ki is az, akinek kedvéért ezrek gyalogoltak 1969-ben a pesthidegkúti repülőtérre, hogy megnézzék a VB futószámát? Ki is az, akinek a már régés-rég megérdemelt olimpiai aranyáért 1972-ben egy ország szurkolt?

Nyíregyházi sokgyermekes lelkész családból származik. Debrecenbe, majd Budapestre került, tanulmányait e két városban folytatta. Pestre már a sport, az öttusa hozta. Hihetetlen akaratereje, céltudatossága, hite eredményeként már igen fiatalon sportága élvonalába került, húsz évesen világbajnoki ezüstérmes, huszonekét éves korában olimpiai bajnok.

A teljes embert követelő öttusa kitűnő bizonyítási lehetőséget teremtett az igen ambiciózus, a sikerért, a jó eredményekért mindent megtevő fiatalember számára. Hosszú pályafutása során számtalanszor bizonyított: megbízhatósága, sportszerűsége révén igazi példaképpé, élő legendává vált. Személyének hatása nem csupán az öttusában, hanem más sportágakban is lemérhető volt. Eredményeivel bizonyította be, hogy kellő céltudatossággal, kitartással egy kis országból, mostoha körülmények között felkészülve is fel lehet jutni a csúcsra, a sportolók számára a legtöbbet jelentő olimpiai dobogó legmagasabb fokára.

Hogy e sikerek mögött mennyi lemondás, mennyi küzdelem van, azt csak kevesen tudják.

Mert a siker tőle rengeteg munkát, szenvedést követelt. Teljes életét ennek szolgálatába állította. Olyan edzésmennyiséget vállalt, ami messze meghaladta a társai, kortársai által végzett adagot. Magányosan rótt a kilométereket az erdőkben és az uszodában. Pályafutása új korszakot nyitott az öttusában, módszereit azóta is alkalmazzák. Három alkalommal választották az év sportolójává, és 1970-ben Sportszerúségi Díjjal tüntették ki.

De nem csupán a sporteredmények révén vált Balczó András azzá a fogalommá, ami kiemelte őt még a nagy sportolóegyéniségek sorából is. Életmódja, életvitele, valamint a hatvanas, hetvenes években meglehetősen szokatlan határozottsággal és nyíltsággal megvallott és hirdetett mély kereszténysége is a figyelem és a közérdeklődés homlokterébe emelte. Pályafutásának befejezésekor mindenki azt várta, hogy sportága első számú vezetője lesz, de pontosan megfogalmazott feltételeit nem vállalta az akkori sportvezetés. Ekkor teljesen elvonult a nyilvánosság elől, sokáig szinte remeteként élt.

1973-ban, hazánkban szokatlan módon könyv, majd 1976-ban *Küldetés* címmel film készült róla, pályafutásáról. A Kósa Ferenc által készített film felkavarta a közvéleményt. A mozik előtt sorok álltak, de mondanivalója miatt igen hamar levették a műsorról, vagy csupán külvárosokban játszották. Nem illett bele a képbe, a „szocialista embertípust” kialakítani, formálni próbáló kultúrpolitika kelléktárába. Talán e film is felerősítette benne azt a küldetéstudatot, mely ma is jellemzi életét, tevékenységét.

Balczó András saját életpályáján keresztül próbálja megmutatni azt az istenközpontú, családszerető életformát, amelyre olyan nagy szüksége lenne a XX. század túlon túl önző, gyakran „elembertelenedő” emberiségének. Ez az ő küldetése, amelyre figyelni kell, hiszen egyénisége, neve ma is vonzó mind a fiatalok, mind az idősebbek szemében.

BALCZÓ András öttusázó (Kondoros, 1938). Felesége Császár Mónika, tizenkét gyermekük van. A Testnevelési Főiskolán végzett 1968-ban vívóedzői, 74-ben öttusaedzői szakon. 1954-56-ig a Nyíregyházi VSC, majd 1956-72-ig a Csepel versenyző-edzője. 1961 és 1970 között nyolcszor lett öttusában, 1963-ban pedig párbajtőrívásban magyar bajnok. 1961-ben és 71-ben egyéni világbajnoki bronzérmes, 1958-ban, 61-ben, 1962-ben, 1969- ben és 1971-ben csapat világbajnoki ezüstérmes, 1959-ben és 1970-ben egyéni világbajnoki ezüstérmes, 1963-ban, 65-ben, 66-ban és 67-ben egyéni és csapat, 1969-ben egyéni, 1970-ben csapat világbajnok. 1968-ban egyéni, 72-ben csapat olimpiai ezüstérmes, 1960- ban és 1968-ban csapat, 1972-ben egyéni olimpiai bajnok. 1973-ban visszavonul. Azóta a nemzeti öttusaistálló lovainak belovaglója, 1983-tól szellemi szabadfoglalkozású. Kósa Ferenc: *Küldetés* (1976) című filmjében vall önmagáról, mély keresztény hitéről.

